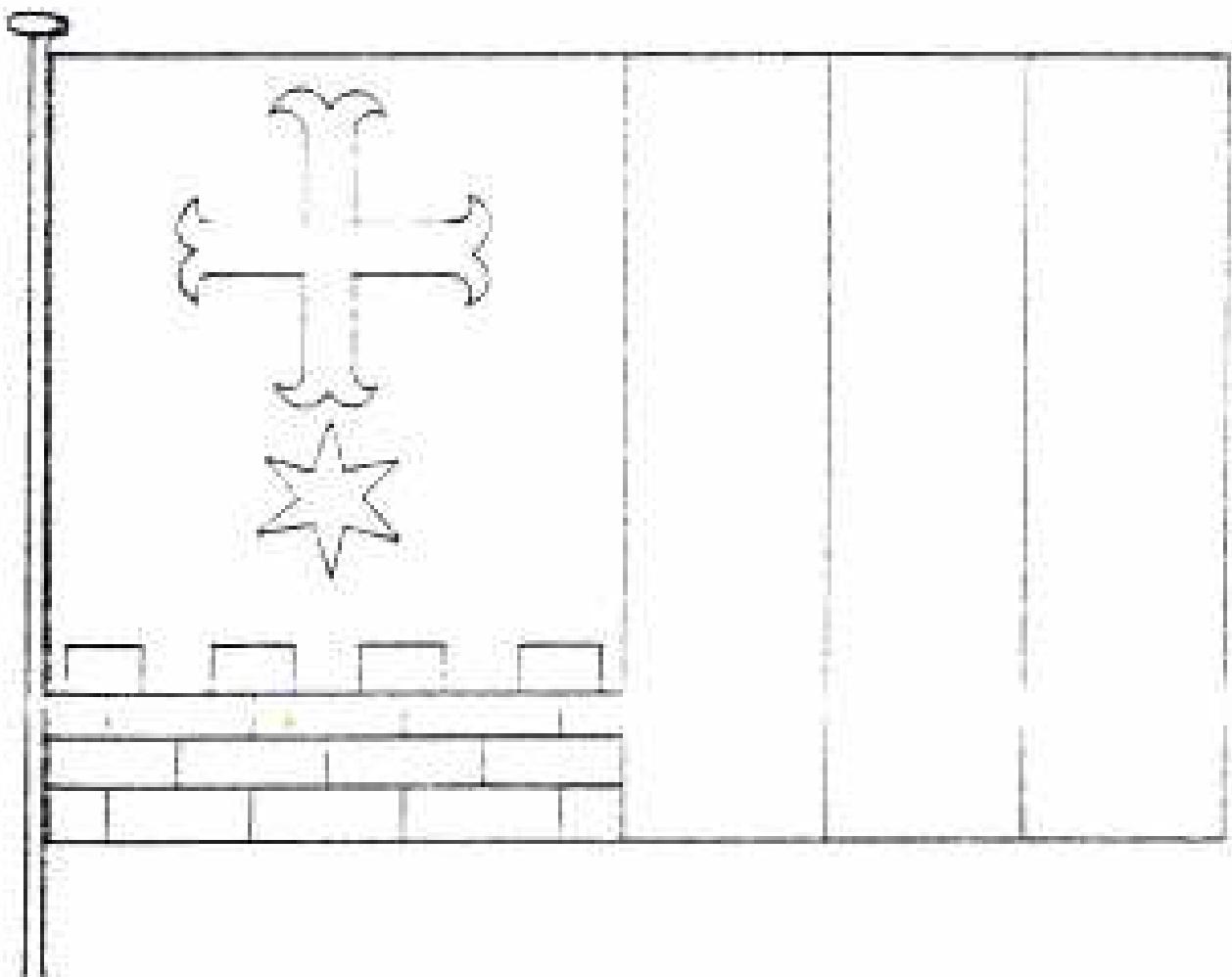

vexilotogie

93

ZPRÁVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE

vexilotogie 93

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE 3

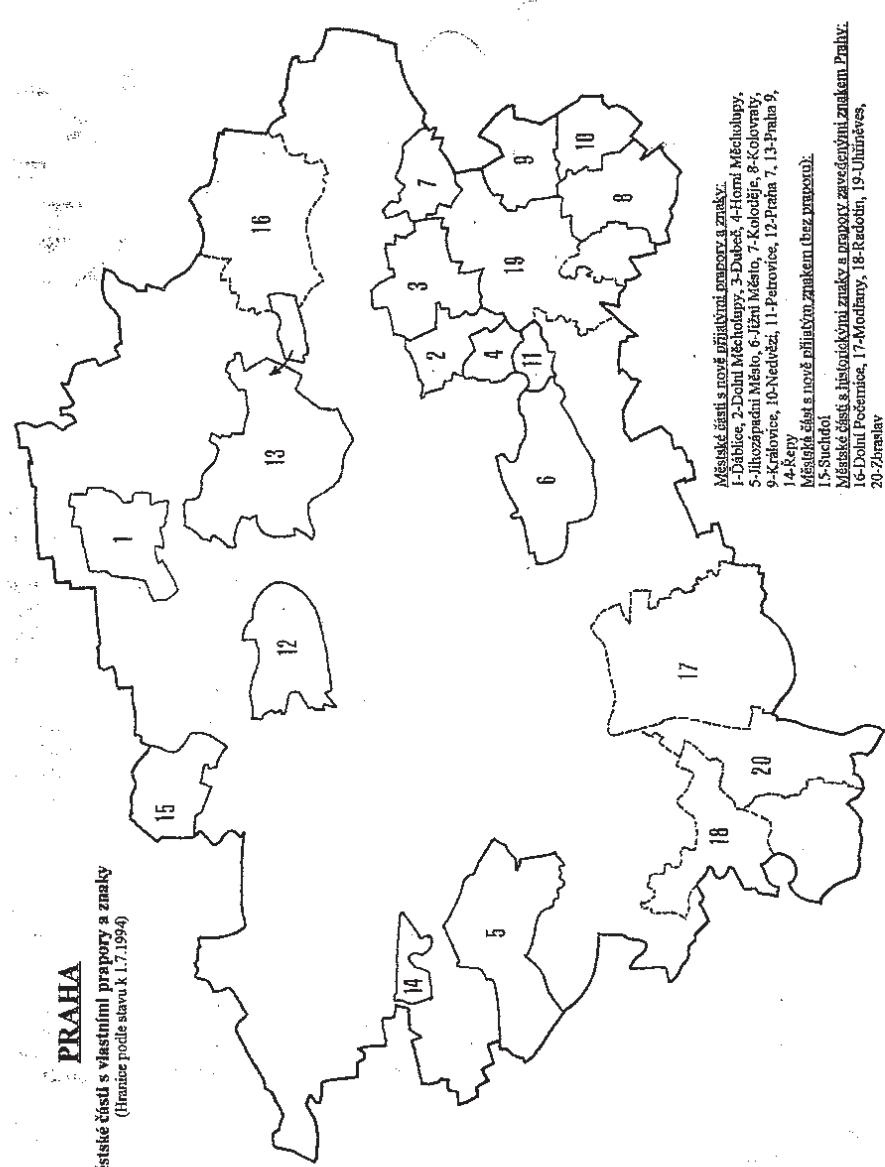
Mgr. Pavel Fojtík

PRAPORY MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

Dne 4. září 1990 přijala Česká národní rada zákon č. 367 o obcích, kterým se mimo jiné zavádí rozdělení hlavního města Prahy na městské části (§ 3, odst. 3). Městskými částmi se stala území přímo spravovaná tehdejšími obvodními národními výbory a územní obvody místních národních výborů, existující ke dni účinnosti tohoto zákona (pozn.1). Tím bylo území hlavního města Prahy rozděleno na 56 městských částí. V souvislosti s přípravou komunálních voleb došlo k některým dílčím územním změnám, jejichž přehled se vymyká z rámce tohoto příspěvku. O něco později, 9. října 1990, schválila ČNR zákon o hlavním městě Praze, jehož § 5 bylo městským částem přiznáno právo používat vlastní prapor a znak (pozn.2). Oba uvedené zákony nabyla účinnosti 24. listopadu 1990, tedy v den konání voleb. Dodatečně byla rozhodnutím pražského zastupitelstva ze dne 30.10.1991 vytvořena ještě 57. městská část (Troja). Městské části vznikly především pro výkon samosprávy. Pro potřeby státní správy existuje i nadále rozdělení hlavního města na 10 obvodů (pozn.3) zavedené zákonem o územním členění státu č.36/1960 Sb. V praxi dochází k poněkud neobvyklé situaci, protože vedle sebe existují ve více případech obvody a městské části stejného jména, jejichž území nejsou totožná. V červnu 1994 přijalo zastupitelstvo hlavního města Prahy vyhlášku, kterou (s účinností od nejbližších komunálních voleb) některé městské části přejmenovává a mění jejich území. Přejmenování bude spočívat ve vytvoření Prahy 11 - 15 označených číslicemi jako základ pro připravované potřebné vytvoření nových obvodů pro výkon státní správy. Nebude-li však do voleb přijat příslušný zákon, nastane situace, kdy například v rámci obvodu Praha 5 bude existovat (mimo jiné) městská část Praha 5 a městská část Praha 13 (!). Pro pozemkovou evidenci se stále používá také členění na katastrální území, jejichž podoba byla v zásadě dána v r.1860, ale samotná tradice katastrů je ještě starší. Jejich území totiž zpravidla odpovídají původním obcím, resp. měs-

PRAHA

Městské části s vlastními pravory a znaky
(Rozměr podle stavu k 17.1.1994)

Městské části s vlastními pravory a znaky.
1-Dářlice, 2-Dolní Měcholupy, 3-Dubeč, 4-Horní Měcholupy,
5-Jihozápadní Město, 6-Jižní Město, 7-Koloděje, 8-Kolovraty,
9-Kralovice, 10-Nedvězí, 11-Petrovice, 12-Petrovice, 13-Praha 9,
14-Kerky
Městské části s novým znakem (bez přípony).
15-Suchdol
Městské části s historickými znaky a názvy zavedenými znakem Prahy.
16-Dolní Počernice, 17-Modřany, 18-Radotín, 19-Uhřineves,
20-Zbraslav

tům, existujícím ještě před jejich připojením ku Praze. Také některé bývalé obce byly tvořeny více katastrálními územími; i v téchto případech šlo většinou o pozůstatky starších samostatných územních jednotek (pozn. 4). V současnosti tvoří hlavní město Praha 112 katastrálních území. Právě k nim se dnes fakticky vztahují prapory umístěné v klenotu pražského městského znaku. Symbolizují totiž ty obce, které byly v minulosti samostatnými městy (v případě Holešovic-Buben jde o výjimku, šlo o jedinou obec bez "hodnosti" města, která byla k hlavnímu městu připojena ještě před vznikem Velké Prahy). Prapory těchto historických měst se však v minulosti zřejmě vůbec nikdy neužívaly a měly vlastně jen symbolický charakter. Připomeňme, že 18 praporů bylo zavedeno jen pražským znakem v roce 1926 (schválen ministerstvem vnitra v r. 1927). V té době sice existovalo územní členění Prahy na 19 částí (Praha I až XIX, k některým někdejším městům byla zpravidla připojena území dalších bývalých obcí), ale pro volby do místních výborů bylo město rozděleno na 13 správních obvodů, přičemž části Praha I - VII (tj. Staré Město, Nové Město, Malá Strana, Hradčany, Josefov, Vyšehrad a Holešovice-Bubny) tvořily jediný správní obvod (pozn. 5). Ten to obvod byl tedy reprezentován hned sedmi prapory. I to je vlastně doklad pouhého symbolického významu praporů z pražského znaku.

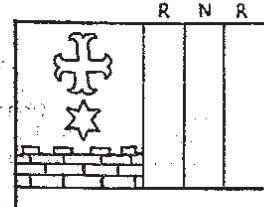
Jak již bylo uvedeno ve Vexilogii č. 83, str. 1628, bylo při poslední novele pražského znaku v roce 1991 zavedeno 6 dalších praporů historických měst, připojených ku Praze v letech 1968, resp. 1974. V té době však již byly v platnosti nové zákony o obcích a o hlavním městě Praze. Pražské zastupitelstvo tak vlastně oktrojovalo symbol šesti městským částem! Nekomentujeme ani skutečnost, že pražské zastupitelstvo si tuto změnu znaku, v rozporu se zákonem o obcích, nedalo potvrdit českým parlamentem. Pomineme-li toto "zavedení" nových praporů, staly se zřejmě první městskou částí, která v duchu §5 zákona o obcích připravovala svůj symbol, Lipence. V září 1991 byla v denním tisku publikována zpráva, že tamní místní rada vybrala znak (o praporu se v článku nic neuvádí). Ten měl ovšem dost neheraldickou podobu a z blíže neznámých důvodů neprošel lipenecký znak žádným schvalovacím řízením na úrovni městského zastupitelstva. Objevil se ale v praxi například v záhlaví lipeneckého zpravodaje. Již zmíněný § 5 zákona o hlavním městě Praze připouštěl používání těch symbolů městských částí, které existovaly v minulosti, bez schvalovacího procesu. V naprosté většině případů se tato možnost, alespoň pokud jde o znaky, týkala jen tzv. připojených obcí, tj. Modřan, Radotína, H. Počernic, Zbraslaví a Uhříněvsi. Ostatní historické znaky vlastně patřily již neexistujícím územním jednotkám. Za zmínu stojí skutečnost, že např. Praha 10 se přiležitostně hlásila k vršovickému znaku a Praha 3 dokonce na úředních papírech používala historické znaky Vinohrad i Žižkovu a že při dni otevřených dveří 12. září 1992 na budově žižkovské radnice dokonce vlály vedle sebe žižkovský a vinohradský prapor. Patrně šlo o první případ od roku 1926, kdy byly tyto prapory použity v praxi a nejen v pražském znaku. Zajímavé je, že Praha 3 takto nárokovala hned dva prapory (a znaky) a nehlásila se jen k jednomu (pozn. 6). Naprostou většinu této městské části totiž tvoří katastrální území Žižkova. Zřejmě se představitelé Prahy 3 nechtěli dotknout vinohradského "lokálního patriotismu"

a nechtěně tak upozornili na někdejší nesmyslné poválečné rozdělení Prahy na obvody nerespektující historické katastrální hranice.

Skutečná aktivita pražských městských částí v otázce zavedení skutečných nových vlastních symbolů se poprvé projevila v roce 1992, kdy byly na úrovni zastupitelstva hlavního města Prahy schváleny prapory a znaky Královic a Petrovic. Další symboly byly zastupitelstvem schváleny v letech 1993 a 1994, ale formální udělení nových symbolů předsedou Poslanecké sněmovny se uskutečnilo ve dvou etapách až letos. Nelze opomenout skutečnost, že odbornou stránku nezabezpečuje parlamentní heraldická komise, ale vlastní komise pražská, ve které není zastoupen žádny vexilolog. Neexistuje tedy koordinace a kontrola v otázce případné duplicity s již existujícími staršími nebo nově vznikajícími městskými vlajkami. Celým schvalovacím řetězem (tj. místní zastupitelstvo -> heraldická komise při Archivu hl. města Prahy -> rada zastupitelstva a zastupitelstvo hl. m. Prahy -> parlament České republiky) dosud prošlo 14 pražských městských částí. Starostům 13 městských částí předal předseda Poslanecké sněmovny listiny o udělení vlastních symbolů 13. 5. 1994, čtrnácté městské části 16. 9. 1994. Patnáctou žádost nedávno schválilo pražské zastupitelstvo. Z uvedeného počtu jedna městská část přijala pouze znak (Suchdol), ostatní oba symboly. Jedna městská část (Dubeč) se přihlásila k praporu "přidělenému" městským znakem, dvě městské části (Praha 7 a Praha 9) přijaly prapory někdejších obcí a oživily tak symbolické prapory z roku 1926 (Praha 9 se přihlásila i k historickému znaku) a zbývající městské části přijaly symboly zcela nové.

V následujícím přehledu uvádíme základní informace o dosud schválených, a tedy definitivně platných praporech pražských městských částí. Přehled je usporádán abecedně.

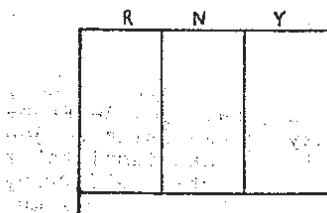
ĎÁBLICE (2118 obyvatel)

připomíná svými barvami někdejšího majitele obce - řád křížovníků s červenou hvězdou. Řádový znak je jak součástí znaku městské části, tak i praporu. Pražské městské zastupitelstvo prapor schválilo 27.5.1993 a předseda Poslanecké sněmovny jej oficiálně

městské části udělil rozhodnutím č.14 z 12.4.1994. (ZHM P Tisk Z426, Hrdlička: Pražská heraldika s.72.)

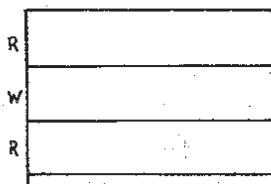
DOLNÍ MĚCHOLUPY (1011 obyvatel)
O přípravě vlastních symbolů rozhodlo zastupitelstvo městské části v dubnu 1993. Ze tří návrhů byl místními orgány přijat 8.11.1993 prapor složený ze tří svislých pruhů - červeného, černého a žlutého. Městské zastupitelstvo jej

schválilo 16.12.1993 a předseda Poslanecké sněmovny jej udělil rozhodnutím z 12.4.1994. Autorem praporu je PhDr. Jakub Hrdlička.
(Inf. Místní úřad v Dolních Měcholupech.)

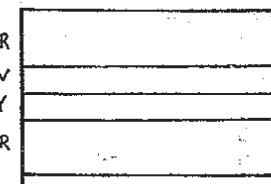
DUBEČ (1841 obyvatel)

Dubečský prapor tvoří tři vodorovné pruhy - červený, bílý a červený. V důvodové zprávě k návrhu na projednání žádosti o udělení znaku a praporu městské části Praha - Dubec (mj.) se praví, že prapor byl vytvořen již v souvislosti se změnou znaku hlavního města Prahy. Protože v době jeho přijetí ještě nebyl kodifikován dubečský znak (v praxi se užívala černobílá kresba historického barokního pečetního znamení), byl pro určení dubečských barev použit nerealizovaný návrh dubečského znaku z roku 1947, který se rovnal štítu znaku někdejší dubečské vrchnosti Zapských ze Zap (stříbrná, špicí dolů obrácená radlice v červeném poli). Městská část tedy vzala na vědomí symbolický praporec v klenotu pražského znaku. Pražské zastupitelstvo schválilo dubečské symboly 28.1.1993 a předseda Poslanecké sněmovny je udělil rovněž 12.4.1994. (ZHMP tisk 335, Hrdlička s.52.)

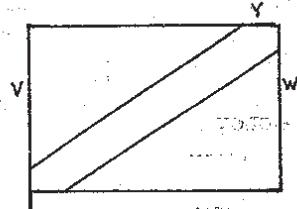
HORNÍ MĚCHOLUPY (10 124 obyvatel)

Po komunálních volbách bude městská část Horní Měcholupy rozšířena o katastr Hostivaře a přejmenována na Prahu 15. Prapor městské části tvoří čtyři vodorovné pruhy - červený, bílý, žlutý a červený v poměru 2:1:1:2. Barvy jsou odvozeny ze znaku městské části: horní dva pruhy odpovídají pravé polovině znaku (erb Prokopa Bohuslavova z rodu Olbramoviců, který koupil obec v r.1382) a dolní dva pruhy připomínají levou polovinu znaku (polovina pražského městského znaku). Autorem praporu je pravděpodobně autor znaku H. Měcholup dr. Michal Fiala. Zastupitelstvo hlavního města prapor schválilo 24.6.1993. Také on byl udělen předsedou Poslanecké sněmovny 12.4.1994. (ZHMP tisk 2454, Hrdlička s.73.)

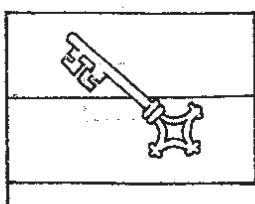
JIHOZÁPADNÍ MĚSTO (35 848 obyvatel)

Po komunálních volbách bude tato městská část rozšířena o část jinonického katastru (dosud Praha 5) a přejmenována na Prahu 13. Prapor městské části je rozdělen na dvě pole žlutým šípkovým pruhem, jehož šíře je rovna čtvrtině šířky lистu. Horní pole je zelené, dolní bílé. Barvy jsou odvozeny z nového znaku městské části (zelený štít v dolní půli nese stříbrnou kvádrovou zed, v horní půli zlatou mušli) a jeho symboliku lze vztáhnout i na prapor. Stříbrná zed (bílá barva) vyjadřuje současnou převažující sídlištění zástavbu, zelená barva symbolizuje zemědělství, hlavní zaměstnání obyvatel původních obcí (viz též jméno jednoho ze sídlišť Jihozápadního Města - Lužiny), zlatá mušle křídlatky jakubské (žlutá barva) je atributem sv. Jakuba, patrona kostela ve Stodůlkách. Autorem znaku je Ing. Jan Oulík, návrh praporu připravil.

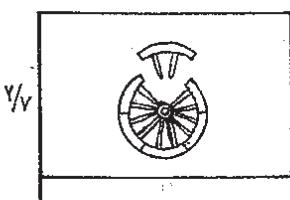
vil PhDr. Zbyšek Svoboda poté, co byl 11.9.1992 předložen heraldické komisi ČNR k projednání původní návrh praporu (zelenobílý list se žlutou mušlí v horním rohu). Vzhledem k tomu, že nešlo o prapor obce, komise se k němu vyjádřila pouze neoficiálně a dr. Zb. Svoboda navrhl jeho zjednodušení. (Inf. J. Oulík, dále ZHMP tisk z 335, Hrdlička s.71.)

JIŽNÍ MĚSTO (86 238 obyvatel)

Budoucí Praha 11 má prapor složený ze dvou vodorovných pruhů, bílého nad modrého, přes něž je kosmo položen žlutý klíč se čtverhrannou hlavicí dole. Délka klíče na oficiální kresbě se rovná šířce listu. Prapor odpovídá znaku této městské části (stříbrnomodré polcený štít s kosmo položeným zlatým klíčem), a proto i jejich symbolika je shodná. Dvě pole (pruhů) představují dvě největší historické lokality a katastry Chodov a Háje. Stříbrná (bílá) představuje novou bytovou výstavbu, která městské části dominuje. Modrá je převzata ze znaku vyšehradské kapituly, která je nejstarším doloženým vlastníkem převážné většiny území dnešní městské části. Ze znaku kapituly je převzat i jeden klíč, který však kromě prvního držitele připomíná dnešní převažující obytnou funkcii Jižního Města. Symboly byly schváleny na úrovni města 25.3.1993 a uděleny předsedou Poslanecké sněmovny parlamentu České republiky 12.4.1994. (ZHMP tisk 380, Hrdlička s.72.)

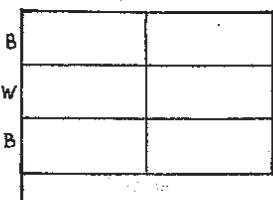
KOLODĚJE (628 obyvatel)

Symboly Kolodějí udělil předseda Poslanecké sněmovny odděleně od ostatních pražských městských částí – rozhodnutím ze 17.5.1994. Pražské městské zastupitelstvo je přijalo 28.4.1994 a lze říci, že na rozdíl od jiných městských částí, z nichž některé na udělení symbolů parlamentem čekaly až dva roky, je Koloděje získaly v neobvykle rekordní době. Prapor tvoří zelený list, v jehož středu je

žluté kolo se dvanácti špicemi a oddělenou horní loukotí. Nedokončené kolo je symbolem koláře (dříve se lidé této profese nazývali kolodějové, odtud jméno městské části: ves kolodějů - Koloděje). Zelená barva připomíná pole a dosud málo narušené životní prostředí této oblasti. Autorem symbolů je Jan Vinař. (ZHMP usn.38/29 z r.1994; Vecerník Praha 9.5.1994.).

KOLOVRAKY (1 443 obyvatel)

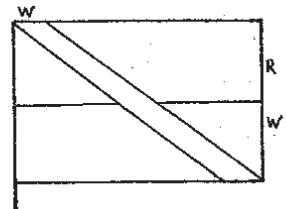
Kolovraty jsou zatím poslední městskou částí, která přijala své symboly (dosud pouze na úrovni zastupitelstva hlavního města Prahy 8.9.1994). Denní tisk uvádí, že "prapor městské části je složen ze dvou částí, modré a bílé, uprostřed obou polovin se táhne podélný pruh, v modré polovině bílý a v bílé červený". Prapor je odvozen ze znaku městské části ("modro-stříbrný polcený štít, na němž je stříbro-červeně polcená orlice se zlatou zbrojí a zlatým perizoniem. Na prsou má orlice korunovaný štítek s kolem strida-

vých barev o šesti špicích a šesti loukotích.") a je jeho symbolickým zjednodušením. (Večerník Praha 13.7.1994 a 14.9.1994.)

KRÁLOVICE (286 obyvatel)

Jsou 4. nejmenší pražskou městskou částí a 2. nejmenší z těch, které dosud prapor přijaly. O přípravě praporu a znaku rozhodlo tamní zastupitelstvo už 19.2.1992 a 30.5. téhož roku vybralo ze tří předložených návrhů praporu definitivní podobu. Tu schválilo pražské zastupitelstvo 1.10.1992 a až 12.4.1994 jej formálně udělil předseda Poslanecké sněmovny.

Prapor tvoří dva vodorovné pruhy - červený nad zeleným, přes které je položen kosý žlutý pruh o šířce jedné sedminy délky listu. V oficiálních dokumentech je prapor, bohužel, popsán nevexilologicky, heraldickým blazonem, který zaměňuje strany ("List praporu má dva stejně Široké vodorovné pruhy, přičemž horní je červený, dolní zelený, přes které je položen třetí, zúžený kosý bílý pruh v šířce jedné sedminy delší strany praporu, který prochází od horního pravého rohu k rohu dolnímu levému /!/. Autorem symbolů je Bohumil Diviš. Barvy vycházejí ze znaku městské části." (Inf. MÚ Královice, ZHMP usn.20/6 z r.1992, Hrdlička s.69.)

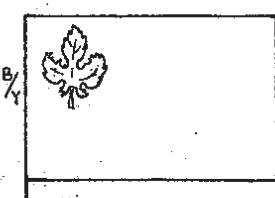
NEDVĚZÍ (218 obyvatel)

Nedvězí je nejmenší pražskou městskou částí, pokud jde o počet obyvatel. Zastupitelstvo městské části přijalo návrh znaku a praporu 28.2.1993. V původní podobě prapor obsahoval na zeleném listu znak městské části (černého medvěda s cepem v zeleném poli) a pod ním nápis Praha Nedvězí. Po dopracování návrhу heraldickou komisí Archivu hl. města Prahy byly symboly městské části schváleny 27.5.1993 pražským zastupitelstvem a 12.4.1994 uděleny předsedou Poslanecké sněmovny. Oficiální popis nedvězského praporu zní: "V zeleném listu praporu uprostřed zlatý medvěd s červenou zbrojí drží cep přirozených barev se stříbrným kováním." Prapor opakuje znak, a proto je společná i symbolika. Medvěd je mluvicím znamením, protože staročesky se říkalo "nedvěd". Cep a zelená barva listu připomínají původní zemědělský charakter nynější městské části. Definitivní výtvarnou podobu praporu i znaku dal Pavel Tybitancl. Předseda Poslanecké sněmovny symboly udělil rozhodnutím z 12.4.1994. (ZHMP tisk Z426, Hrdlička s.73.)

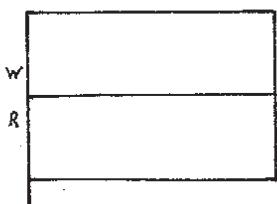
PETROVICE (5 292 obyvatel)

Petrovice jsou s Královicemi prvními městskými částmi, jejichž symboly schválilo pražské městské zastupitelstvo (1.10.1992). V oficiálním popisu praporu je opět použito heraldického blazonu zaměňujícího strany ("Na žlutém praporu v žerdové části, vpravo nahore /!/ kolmo postavený modrý vinný list"). Vexilologický popis by měl znít: Žlutý list se svisle postaveným vinným listem v horním rohu (pozn.7). Barvy praporu vycházejí

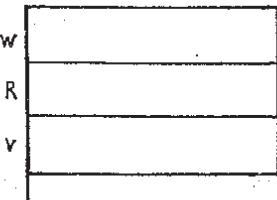
ze znaku městské části ("zlatomodré kosmo polcený štit se dvěma vinnými listy střídavých tinctur"). Ten je odvozen od pečeti staroměstského patricijského rodu Klementerů, prvních doložených držitelů Petrovic z roku 1355. Znak (a patrně i prapor) výtvarně zpracoval Pavel Tybitanci. Rozhodnutí předsedy Poslanecké sněmovny nese opět datum 12.4.1994. (Usn. ZHMP 20/6 z r.1992, Hrdlička s.68.)

PRAHA 7 (46 882 obyvatel)

Městská část Praha 7 zahrnuje (mimo jiné) celé katastrální území Holešovic - Buben, které byly připojeny ku Praze už v roce 1884 a jsou zastoupeny bíločerveným praporem v klenotu znaku hlavního města Prahy už od roku 1926. Z tohoto důvodu se současná městská část k již de facto existujícímu praporu přihlásila. Holešovice - Bubny byly v době připojení ku Praze obcí bez městských práv, a proto neměly svůj znak. Na pečetích používaly znamení českého lva, a proto českým barvám odpovídají i jejich prapor. Zároveň s praporem schválilo 28.1.1993 pražské městské zastupitelstvo i znak městské části (polcený štit, v levém poli polovina pražského znaku, v pravém modrém poli stříbrná kotva - symbol holešovického přístavu a atribut sv. Klimenta, jemuž je zasvěcen místní starobylý kostel), jehož barvy však neodpovídají barvám praporu, což je v symbolice znaku Prahy vlastně jediný takový případ. Za zmínu ještě stojí skutečnost, že k území městské části patří také část katastru Bubenče (jehož další díl patří k městské části Praha 6), který byl v době připojení ku Praze městem, a je proto zastoupen také v klenotu pražského znaku svým praporem, shodou okolnosti rovněž bíločerveným. Také symboly městské části Praha 7 byly uděleny předsedou Poslanecké sněmovny rozhodnutím z 12.4.1994. (ZHMP tisk Z335, Hrdlička s.70.)

PRAHA 9 (62 651 obyvatel)

Území městské části Praha 9 tvoří celá katastrální území Hloubětín, Hrdlořezy, Prosek a Černý Most a části katastrálních území Libně, Malešic, Střížkova, Vysočan a Žižkova. Zajímavé je, že k. ú. Černý Most je od ostatní Prahy 9 odděleno místní částí Kyje, a Praha 9 se tak jako jediná pražská městská část skládá ze dvou oddělených území. Tento stav bude odstraněn při nejbližších volbách,

kdy k. ú. Hloubětín a Černý Most budou připojena k městské části Kyje a území Prahy 9 se tak změní. Zastupitelstvo městské části Praha 9 se 16.3.1993 přihlásilo k historickému znaku Vysočan z roku 1903 i k vysočanskému praporu vytvořenému pro potřeby pražského městského znaku v roce 1926. Prapor městské části Praha 9 proto tvoří tři vodorovné pruhы - bílý (v úředním popisu uveden stříbrný) nad červeným a zeleným. V návrhu na udělení symbolů Praze 9 se praví, že barvy praporu byly odvozeny z vysočanského znaku (pozn.8). (ZHMP tisk Z426A, Hrdlička s.60.)

ŘEPY (2 497 obyvatel)

V současné době tvoří městskou část Řepy pouze část původního katastrálního území - tzv. "stará zástavba". Zbytek, nové stej-

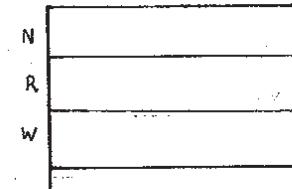
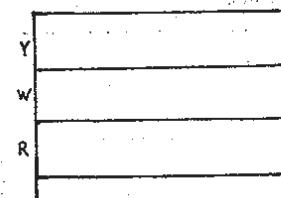
nejmenné sídliště, je součástí městské části Praha 6. Od komunálních voleb však bude i tato část řepského katastru začleněna do rámce městské části Řepy. Počet obyvatel městské části tak vzroste desetkrát! Prapor Řep tvoří tři vodorovné pruhы - žlutý, bílý a červený. V úředním popisu se uvádí, že "list praporu je rozdělen do tří stejně širokých podélných pruhů, nahore žlutého, uprostřed stříbrného (!), dole červeného". Barvy jsou odvozeny ze znaku městské části. Místní zastupitelstvo prapor navržený Vladimírem Kadlecem projednalo 6.5.1992, zastupitelstvo hlavního města Prahy jej schválilo 28.1.1993 a předseda Poslanecké sněmovny jej stvrzil rozhodnutím z 12.4.1994. V praxi byl prapor poprvé použit už 17.4.1993 při oslavách 1000 let existence obce. (Inf. MÚ Řepy, ZHMP tisk Z335, Hrdlička s.71.)

SUCHDOL (5 101 obyvatel) Městská část Suchdol, zahrnující katastrální území Suchdola (připojen ku Praze 1968) a Sedlice (připojen ku Praze 1922), přijala jako jediná městská část zatím pouze svůj znak ("vlnovité dělený štit, v horním žerdovém poli dvě k sobě přivrácené stříbrné labutě se zlatými pysky, v dolním modrému poli tři stříbrná vlnitá břevna"). (Inf. MÚ Suchdol, ZHMP tisk Z 395, Hrdlička s.71.)

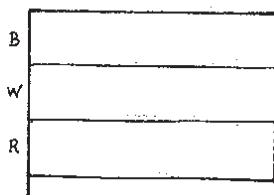
Pro úplnost uvádíme také informace o praporech pěti městských částí, které nebyly ani přijaty místními zastupitelstvy, ani nebyly uděleny (potvrzeny) předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, ale fakticky existují jako součást znaku hlavního města Prahy, schváleného pražským zastupitelstvem 21. února 1991. Kromě těchto pěti praporů byl v rámci úprav pražského znaku určen ještě prapor šestý, dubečský, který, jak již bylo uvedeno v předchozí části, potvrdilo i místní zastupitelstvo a následně i předseda Poslanecké sněmovny. Znaky těchto městských částí byly přijaty již dříve, ještě v době, kdy byly samostatnými městy. V duchu §3 zákona o obcích jsou tedy považovány za historické a nemusí být už znova schvalovány nebo potvrzovány.

HORNÍ POČERNICE (12 119 obyvatel)

Horní Počernice se staly městem 1.1.1969. Od 1.7.1974 jsou součástí hlavního města. Jejich městský národní výbor přijal 26.4.1972 znak podle návrhu arch. Bohumíra Šimka, z jehož barev byl v roce 1991 pro použití v pražském znaku určen i hornopočernický prapor. Skládá se ze tří vodorovných pruhů, černého, červeného a bílého. Aplikujeme-li symboliku znaku na prapor, pak černá barva (ve znaku hřebec) připomíná jméno městské části, ale také místní chov koní. Červená a bílá byly ve znaku chápány jako české barvy. Ačkoliv po roce 1989 místní orgány v praxi provedly drobnou neoficiální (pražským zastupitelstvem ani parlamentem nekodifikovanou) úpravu svého znaku, spočívající ve vypuštění pětihröté hvězdy symbolizující původně socialistický rozkvět města, není

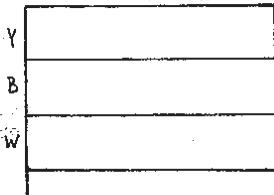

známo, že by se při projednávání změny svého symbolu zároveň přihlásily k přidělenému praporu. (Hrdlička s.67, Přibyl - Liška s.60, Liška - Mucha s.60)
MODŘANY (59 441 obyvatel)

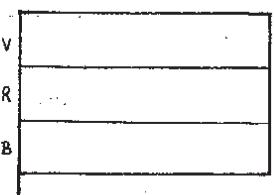
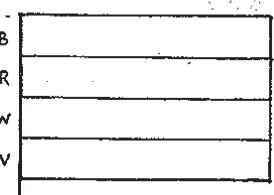
Městská část Modřany zahrnuje katastrální území Modřany a Komořany (někdejší město Modřany, připojené ku Praze 1.1.1968), dále k. ú. Cholupice a Točná (obě tvořily obec Cholupice připojenou ku Praze v roce 1974) a k. ú. Kamýk, které vzniklo v roce 1989 vyčleněním části k. ú. Lhotka (ku Praze připojena 1922), Libuš (1968) a Modřany. Městský znak přijal modřanský městský národní výbor 29.8.1967, tedy těsně před připojením ku Praze. Z jeho barev byl v roce 1991 odvozen i modřanský prapor, složený ze tří vodorovných pruhů - žlutého, modrého a bílého. Žlutá barva navazuje na zlaté klíče ve znaku, značící někdejší příslušnost k vyšehradské kapitule. Modrá barva (ve znaku pole štítu) připomíná jméno Modřany a konečně bílá (ve znaku cukrová homole) je symbolem známého místního cukrovaru. (Čarek s.319, Hrdlička s.66, Liška - Mucha s.33)

RADOTÍN (7 025 obyvatel)

řeku Berounku. Bílá odpovídá stříbrné hradební zdi (symbol statutu města) a stříbrnému ozubenému kolu (průmysl). (Liška-Mucha s.34, Čarek s.318, Hrdlička s.67)

UHRÍNĚVES (4 308 obyvatel)

Městem se Uhříněves stala už 27.4.1913 a svůj městský znak obdržela privilegiem císaře Františka Josefa I. 16.11.1914. Historický prapor neměla a stala se součástí hlavního města Prahy v roce 1974. Pro potřeby pražského znaku vytvořila heraldická komise Archivu hlavního města Prahy prapor složený ze čtyř vodorovných pruhů - modrého, červeného, bílého a zeleného. Je to jediný čtyřbarevný prapor použitý v klenotu znaku hlavního města. (Hrdlička s. 65, Čarek s.318)

ZBRASLAV (7 530 obyvatel)

Městskou část Zbraslav tvoří od roku 1990 stejnojmenné katastrální území (připojeno ku Praze v r. 1974) a k. ú. Lahovice (připojeno ku Praze v r. 1968). V případě Zbraslaví není spolehlivě doloženo ani datum povýšení na město, ani

není známo znakové privilegium. Za město se všeobecně považuje od 19. století a figury uplatněné ve zbraslavském městském znaku jsou poprvé doloženy na pečeti v roce 1826. Také v tomto případě se uvádí odvození barev praporu ze znaku (tři vodorovné pruhý, zelený, červený a modrý). Přesto je trochu překvapující, že nebyla použita také bílá barva (stříbrná) hlavní znakové figury (kostel) a že tvůrci praporu dali přednost červené barvě jeho střechy. (Hrdlička s.53, Čarek s.319)

Na závěr dodáváme, že v průběhu roku 1994 projednávala heraldická komise při Archivu hlavního města Prahy také návrhy symbolů pro městské části Satalice a Vinoř, v době uzávěrky tohoto příspěvku však nebyly k dispozici žádné nové informace. Další dvě městské části, Újezd nad Lesy a Kyje, návrhy znaků a praporů, vypracované Heraldickou společností v Praze, zatím zamítly. K problematice praporů městských částí hlavního města Prahy se na stránkách Vexilogie budeme samozřejmě vracet.

Za spolupráci děkujeme Ing. Petru Vychodilovi z Magistrátu hlavního města Prahy, a to zejména za laskavé poskytnutí informací (usnesení) ze zasedání městských orgánů, týkajících se symbolů jednotlivých městských částí.

Poznámky:

- 1) Místní národní výbory existovaly v některých bývalých samostatných obcích, které byly k hlavnímu městu připojeny v letech 1968 a 1974. V Lahovicích a Třebonicích byly po připojení ku Praze místní národní výbory zrušeny a jejich území byla spravována přímo ONV Prahy 5.
- 2) Protože se v zákoně i v navazujících předpisech důsledně užívá pojmu "prapor", přidržujeme se tohoto názvosloví i v tomto příspěvku.
- 3) Výkon státní správy se týká oblasti soudnictví, státního zařízení (dř. prokuratury), notářství, finančních úřadů, policie, vojenské správy atd.).
- 4) V některých případech původní katastry zanikly ještě před připojením ku Praze a území obcí pak bylo tvořeno jediným katastrom (např. H. Počernice a mnohem dříve Zbraslav). Jistou kuriozitou jsou dvě katastrální území vzniklá až dodatečně po připojení ku Praze (Černý Most v r. 1988 a Kamýk v r. 1989), aniž by tato území byla někdy v minulosti samostatnými obcemi. V obou případech šlo o novou sídlištní zástavbu, která nerespektovala původní katastrální hranice, což způsobovalo jistou nepřehlednost v pozemkové evidenci.
- 5) Vládní nařízení č.7/1923 sb.z.a n. ze dne 11.1.1923 o rozdelení Prahy na obvody pro volbu místních výborů a očíslování nových částí Prahy.
- 6) Málo známá je skutečnost, že někdejší obvodní národní výbor Prahy 3 používal v 80. letech přiležitostně neoficiální znak, při jehož tvorbě však nebyly dodrženy heraldické zásady.
- 7) Připomínáme, že vexilogické názvosloví v takovém případě nemusí udávat stranu: levý (tj. žerďový) roh má protiklad v pravém (tedy vlajicím) cípu.
- 8) Pro zajímavost uvádíme popis vysočanského znaku: "štít polcený, v levé polovině dále děleno. V pravo v červené stříbrný dvouocasý lev se zlatou zbrojí a korunovaný zlatou korunou. V levém horním modrému poli homole cukru přirozených barev v černém obalu, na které je položeno stříbrné ozubené kolo. V patě

spodního levého stříbrného pole jsou tři pahorky porostlé trávnikem přirozených barev, z nichž každý nese jeden vinný keř opět přirozených barev, ve kterých jsou i hrozny, jenž keře nesou." Na praporu tedy není obsažena výrazná modrá barva levého horního pole. Tvůrci pražského znaku z r. 1926 se zjevně drželi zásady použit při vytváření praporů do klenotu maximálně tří barev.

Prameny a literatura:

Materiály zasláné Vexilologickému klubu místními úřady D. Mécholup, Dubče, Královic, Kyjí, Řep a Suchdola.

Usnesení rady zastupitelstva a zastupitelstva hlavního města Prahy z let 1992 - 1994, týkající se vlajek a znaků městských částí.

Usnesení zastupitelstva hl. m. Prahy č. 41/14 z 23.6.1994 k návrhu novely Statutu hl. m. Prahy - vymezení území městských částí v souvislosti s připravou změny územních celků pro výkon státní správy.

Vyhláška č. 1/1991 Sb. hl. m. Prahy o znaku a praporu hlavního města Prahy a jejich užívání.

Rozhodnutí předsedy Poslanecké sněmovny č. 14 z 12. dubna 1994.

Rozhodnutí předsedy Poslanecké sněmovny č. 16 z 17. května 1994.

Lidová demokracie z 28.4.1994.

Lipenecký zpravodaj, 1992, č.1.

Večerník Praha z 18.9.1991, 13.5.1994, 31.5.1994, 13.7.1994, 14.9.1994.

ČAREK, J.: Městské znaky v českých zemích. Praha 1985.

HRDLIČKA, J.: Pražská heraldika. Praha 1994.

LIŠKA, K. - MUCHA, L.: Klíč k našim městům. Praha 1979.

LIŠKA, K. - PŘIBYL, A.: Znaky a pečetě středočeských měst. Praha 1975.

MERTA, A.: Vývoj pražské městské správy od r. 1922 do r. 1945.

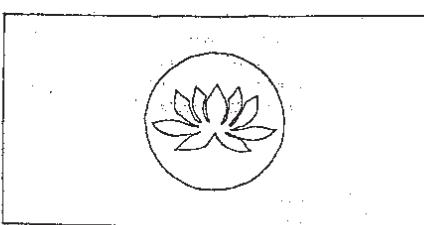
In: Pražský sborník historický IX, Praha 1975, s.147.

PROŠEK, Fr.: Dopravní zeměpis Prahy - rozvoj pražského území.

Rukopis. Praha 1990.

NOVÉ VLAJKY

W/B/Y

KALMYCKO

Dne 5. dubna 1994 byla přijata nová ústava, podle níž se Republika Kalmycko-Chalmy Tangč nyní nazývá Républika Kalmycko. Vlajka popsaná ve Vexilologii č. 88 (s. 1725) byla změněna již loni, a to zákonem z 30. července 1993. Je žlutá (v textu zákona se hovoří o zlatozlutej) se svět-

lemodrým kruhovým polem ve středu. V něm leží bílý květ lotosu tvořený deseti lístky. Poměr šířky k délce vlajky je 1:2, poloměr kruhového pole odpovídá 2/7 šířky vlajky. Dne 30.7.1993 byl zaveden i nový znak. Ve žlutém kruhovém poli ohrazeném modrým lidovým ornamentem zeg je červená součást oděvu *ulan* zlatá a bílý obřadní šáteček *chadg*. Ve spodní části ornamentu jsou zobrazeny bílé lotosové lístky s červenými obrysy. Horní část ornamentu je přerušena modrým kruhovým polem se čtyřmi bílými propletenými kruhy, které mají červený vnitřek. Symbolizují konfederaci západomongolských kmén *Derben Ojrát*.

A.N.Basov

NOVÉ ZNAKY

RUSKO

Již v r. 1990 byly zahájeny práce na novém ruském znaku, když 1. sjezd lidových poslanců Ruska rozhodl o vytvoření speciální komise. Od té doby se vedly diskuse ve třech směrech: ponechat stávající znak, vytvořit zcela nový znak nebo se vrátit k historickému ruskému orlu. Na jaře 1991 byla vyhlášena soutěž, do níž byly přihlášeny i zcela nepřijatelné návrhy, jako např. kresba březového listu nebo medvěda. O dalších návrzích jsme na stránkách našeho zpravodaje již informovali (Vexilologie č. 83, s. 1639-1640 a Vexilologie č. 84, s. 1654). Patřil mezi ně i návrh J. Voroževa. Ten namaloval černého orla trhajícího okovy, který nesl na hrudi štit s křížem, symbolem pravoslaví. Symbolizoval tím svobodu, zatímco sluneční paprsky nad orlem představovaly zrod Ruska. Klasy značily dary země, ozubené kolo dělnickou třídu. Nápis RUSKO bylo na červené stuze. Komise se již v té době přiklonila k ruskému orlu, který se užíval před 500 lety, konečný návrh však nebyl schválen, protože chybělo několik hlasů. Práce na novém ruském znaku nakonec urychlila příprava referenda o návrhu ruské ústavy. V listopadu 1993 byla na základě prezidentského příkazu z 16.11.1993 vytvořena osmičlenná komise, již předsedal hlavní státní archivář Rudolf G. Pichoja a v níž aktivně pracoval zástupce ředitele Ermitáže heraldik Georgij V. Vilinbachov. Komise musela předložit ruskému prezidentovi popis a kresbu znaku do dvou týdnů. Posoudila dvě varianty, které vypracoval Jevgenij Uchnaljov (v jiných materiálech nazývaný Kuchnarjov), výtvarník státní archivní správy Ruské federace. Obě se lišily především barevným provedením a shodně zobrazovaly štit s dvouhlavým orlem. Ten držel ve spárech žezlo a carské jabíko s křížem. Na prsou měl štítek s jezdcem, který měl v ruce kopí a zabíjel dračka. U první varianty byl orel zlatý

na červeném štítu, aby symbolizoval duchovní spojitost Ruska a Byzance. U druhé varianty byl orel černý ve zlatém štítu v souladu s heraldickými pravidly zavedenými Petrem I. Dne 23. listopadu 1993 byla ruskému prezidentu předložena 1. varianta,

u níž byl štít navíc korunován dvěma korunami, nad nímž se vznášela třetí císařská koruna s infulemi. Podle slov R. Pichoži na tiskové konferenci konané tentýž den symbolizovaly koruny tři větve moci - prezidentskou, parlamentní a vládní. Žezlo mělo značit zbraň, jablko celistvost a nedělitelnost státu. Jezdec měl připomínat svatého Jiří, symbol Moskevské Rusi. Téhož dne znak v této podobě prezident schválil a 30. listopadu 1993 vydal výnos č. 2050 o novém znaku. (2.12.1993 byl výnos otisknán v novinách Izvestija). V příloze k výnosu bylo zveřejněno Nařízení o státním znaku. Uvádí se v něm, že znak může být jednobarevný a že orla lze užívat i samostatně. Na údaje o barevnosti znaku je výnos

i nařízení skoupé, hovoří pouze o červeném štítu a zlatém orlu. Ve skutečnosti jsou jezdec, kůň, postroj a kopí stříbrné. Vlasy jezdce, koňská hříva, kopyta a drak jsou zlaté, sedlo je červené a jezdecký plášt modrý. (Rossijskaja gazeta z 19.11.1993, s.1, ze 3.12.1993, s.3 a ze 17.12.1993, s. 1; Novaja ježednevnaja gazeta z 24.11.1993, s.1; Izvestija z 2.12.1993, s.1.)

A.N.Basov - M.V.Revnivcev

KOMI

Dne 6.6.1994 se konalo poslední zasedání Nejvyšší rady Republiky Komi (1) před odevzdáním pravomocí nově zvolené Státní radě. Na něm přijala Nejvyšší rada zákon č. XII-20/3 O státní vlajce Republiky Komi. Jim potvrdila rada Nařízení Nejvyšší rady Komiské SSR z 27.11.1991 O státní vlajce Komiské SSR (viz Vexilogie č. 84, s. 1652). Podle nového zákona se tedy vlajka nezměnila a i nadále je tvořena třemi vodorovnými pruhy, tmavě modrým, zeleným a bílým. Poměr šířky k délce vlajkového listu je 1:2. Na tomtéž zasedání byl schválen nový státní znak. Stalo se to zákonem č. XII-20/1 O státním znaku Republiky Komi (2). Podle článku

(1) Na Republiku Komi byla Komiská SSR přejmenována 26.5.1992, do 29.8.1990 byla autonomní republikou.

(2) Nahrazení nápisu Komi ASSR ve státním znaku z r. 1978 na listinách a razítkách nápisem Komi SSR sice nebylo nikdy oficiálně schváleno, ale z osobní iniciativy pracovníků Nejvyšší rady k tomu docházelo v letech 1990 až 1994.

2 tohoto zákona je na červeném štítu zlatá samička výra velikého. Na hrudi nese tvář ženy obklopenou šesti losími hlavami. Z větší vzdálenosti se tento znak podobá ruskému znaku a i barva štítu byla zřejně zvolena z loyalty k Moskvě. Článek 3 povoluje užití figury bez heraldického štítu. Ta má zlaté kontury. Znakem se zabývala Nejvyšší rada již na zasedání 12.5.1994, kdy posoudila užití různých zvířat na znaku a diskutovala o tom, zda štít bude červený nebo modrý. Mezi provedením komiského znaku a znaku Udmurtské republiky (viz Vexilologie č. 92, s. 1797) lze vidět určitou podobnost. Obě území byla ve 14. až 18. století součástí Velké Permi a figury na obou znacích jsou provedeny v tzv. permském zvířecím stylu. (Za poskytnutí informací děkuji L.M.Vokujevovi, vedoucímu správního oddělení Státní rady.)

M.V.Revnivcev

ÁZERBÁJDŽÁN

Teprve nedávno se podařilo získat věrohodné informace o novém státním znaku Ázerbájdžánské republiky. Jeho přesné vyobrazení se nachází na poštovní známce v hodnotě 8 manatů. Po doplnění informacemi, získanými na ázerbájdžánském velvyslanectví v Bonnu, můžeme uvést tyto údaje: Státní znak Ázerbájdžánu tvoří kruhový zlatě lemovaný štít, rozdelený na tři viditelná mezikruží v národních barvách. Vnější mezikruží je modré s osmi malými bílými disky, střední je červené a vnitřní zelené. Uprostřed štítu je položena velká bílá osmiciplá hvězda (s černou kresbou) se dotýkající se vnitřního okraje zlatého lemu. Ve hvězdě je červený plamen se čtyřmi jazyky. Podle některých informací symbolizuje ropná pole v Baku (podobné symboly se objevují také ve starém městském znaku Baku), podle jiných údajů však plamen představuje staroiránské náboženství zoroastrismus (pársismus). Štít rámuje zlaté rámec s vloženou vlnou. Na vnitřním okraji rámce je vlna s vlnou. Na vnitřním okraji rámce je vlna s vlnou.

R. Klimeš

RŮZNÉ

RAVEN - A JOURNAL OF VEXILLOLOGY
V létě 1994 vydala Severoamerická vexilogická společnost (NAAVA) první číslo vědeckého časopisu, ročenky Raven. Mimoto ovšem

dále vydává také zpravodaj NAVA NEWS, jehož letošní ročník je již sedmadvacátý. Časopis je vytisknán na kvalitním papíře v po-
době brožury o rozměrech 15 krát 23 cm. Má téměř sto stran tex-
tu, obrázků a fotografií. Kromě úvodního textu Scot Guentera,
prezidenta NAVA, obsahuje šest článků a jednu báseň (Vexillaria)
od Kevina Harringtona. Námety článků sahají od vysvětlení tech-
nických a politických aspektů vztyčení první vlajky na Měsíci
(Where No Flag Has Gone Before od Anne M. Platoffové) přes člán-
ky zabývající se historií vlajek (The Controversy Over the Alamo
Battle Flag od Johna H. Gámeze, A Canadian Flag For Canada od
Alistaira B. Frasera a "Battle Born" Vexillology: The Nevada
State Flag and Its Predecessors od Jamese J. Ferrigana III) až
po zajímavý článek týkající se vývojové vexilografie (Evolutionary
Vexillography: One Flag's Influence in Modern Design od Do-
na Healyho), který se snaží najít vlajku, jež inspirovala ne-li
všechny moderní vlajky, tedy alespoň jejich velkou většinu. Au-
tor miní, že takovým symbolem je vlajka prince Williama Oranž-
ského ze sedmdesátých let XVI. století. Název časopisu pochází
od havraního praporu vikingů (raven znamená v angličtině hav-
ran), který vikingové vztyčili na počátku tisíciletí na americkém
pobřeží. Editor časopisu Scot Guenter doufá, že tak jako
havran vikingů znamenal začátek nové éry Ameriky, bude i Raven
znamenat další krok vpřed ve vědeckém bádání ve vexilogii.

-pex-

UPOZORNĚNÍ

Nedopatréním byla označena první strana 90. čísla Vexilogie stejnými číslicemi (1746) jako poslední strana 89. čísla Vexilogie. (To zmýlilo pracovníky tiskárny při tisku minulého čísla tak, že obsah 92. čísla a anglicky souhrn umístili dovnitř čísla a ne na zadní stranu obálku.) Abychom napravili správné stránkování, vynechali jsme v tomto čísle s. 1802 a první stranu jsme označili jako s. 1803.

VEXILOLOGIE - zpravodaj Vexilogického klubu, 130 00 Praha 3,
Pod lipami 58. Výkonný redaktor ing. Aleš Brožek. Toto číslo
připravila redakční rada ve složení ing. A. Brožek, ing. P.
Exner, mgr. P. Fojtík, J. Hubka, ing. J. Martykán, doc.
L. Mucha, CSc., a dr. Zb. Svoboda. Výtvarně spolupracovali A. N.
Basov, ing. A. Brožek, mgr. P. Fojtík a R. Klimeš.

Říjen 1994

č. 93

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj.
NP 426/93 ze dne 23. 3. 1993.

S OBSAHU TOHOTO ČÍSLA:

PRAPORY MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY	1803
NOVÉ VLAJKY	1814
Kalmycko	1814
NOVÉ ZNAKY	1815
Rusko	1815
Komi	1816
Azerbajdzan	1817
KUZMI	1817
Raver - a Journal of Vexillology	1817
Upozornení	1818

SUMMARY

The leading article by P. Fojtík deals with new flags of Prague communities. This Capital of the Czech Republic is divided into 9 communities and according to the law on Praeue of 9 October 1991 these communities have the right to use their flags and arms. Up to now 15 of them adopted their arms and 14 of them use their flags. With the modification of the arms of Prague in 1991 five more flags were introduced. The regular sections New flags and New arms are devoted to the flag and arms of Kalmykia (adopted on 30 July 1993), the arms of Russia (approved by the President on 23 November 1993; the drawing at page 1815 shows an arms proposal made by Y. Morozhev probably in 1991), those of Komi (the law of 6 June 1994 confirmed the well-known blue over green over white flag in use since 27 November 1991 but the arms were changed) and Azerbaijan. This issue of VEXILOLOGIE was published thanks to the generous subvention of the company Tonner International.

Vydává: Václav Šulc Sponzorovate firmy

tonner
international